

ΘΕΡΜΑ

Η Σημερινή Λουτρόπολη Ικαρίας

Η αρχαία Λουτρόπολη «**ΘΕΡΜΑΙ**», από το 2ο π.χ. αιώνα είχε αλλάξει όνομα και λεγόταν Ασκληπιείο και οι κάτοικοι «*Ασκληπιείς*» ή «*Ασκληπιείς του Αιγαίου*», προς τιμή του νέου θεού Ασκληπιού που μας είχε έλθει από τη Μικρά Ασία. Στα τέλη του 2ου με αρχές του 1ου π.χ. αιώνα ολόκληρη, με το έδαφός της και τις ιαματικές της πηγές, καταποντίστηκε στη θάλασσα - από φοβερές γεωλογικές ανακατατάξεις ή ισχυρό σεισμό – δεν έχει βεβαιωθεί από τι ακριβώς. Εκτοτε τα ερείπιά της στο βυθό της θάλασσας περιμένουν τον ερευνητή, που θα ξεκαθαρίσει την ιστορία από το θρύλο. Η περιοχή αυτή μέχρι σήμερα αποκαλείται «**Χαλασμένα Θέρμα**».

Τα σημερινά Θέρμα, η σημερινή Λουτρόπολη, που είναι και το θέμα μας, βρίσκεται σε μικρή απόσταση (*δυτικά*) από τα ερείπια της αρχαίας και η ηλικία της δε ξεπερνά τα 80 -90 χρόνια. Μετά την καταστροφή της Αρχαίας Λουτρόπολης, συνέβησαν κοσμοϊστορικά γεγονότα, που άλλαξαν την όψη του τότε γνωστού κόσμου. Η ρωμαϊκή αυτοκρατορία εξακολουθεί τις κατακτήσεις της. Ακολουθεί το Βυζάντιο. Και στη συνέχεια η Τουρκική Αυτοκρατορία, στην οποία η Ελλάδα παρέμεινε σκλαβωμένη για 400 περίπου χρόνια.

Η Ικαρία ακολουθεί την τύχη της Ελλάδα, αλλά εξ' αιτίας των «*προστάτιδων*», Αγγλίας, Γαλλίας, Ρωσίας, με το πρωτόκολλο του Λονδίνου του 1830, παρέμεινε σκλαβωμένη για άλλα 80 χρόνια και ελευθερώθηκε, με επανάσταση του Ικαριακού λαού, μόλις το 1912 και το ίδιο έτος, αφού για 4 μήνες υπήρξε ανεξάρτητη Πολιτεία, στις 4 Νοέμβρη 1912, εντάσσεται στο Ελληνικό Κράτος.

Από την καταβύθιση της αρχαίας Λουτρόπολης μέχρι την απελευθέρωση της Ικαρίας από τους Τούρκους και την ένταξή της στο Ελληνικό Κράτος, πέρασαν περίπου 2000 χρόνια. Σ' όλο αυτό το διάστημα, Λουτρόπολη Ικαρίας δεν υπήρχε. Όπως προανέφερα, με την καταβύθισή της εξαφανίστηκαν και οι τότε λειτουργούσες ιαματικές πηγές της. Μόλις το 1901, δηλαδή επί Τουρκοκρατίας, στην περιοχή που είναι η σημερινή μας Λουτρόπολη, ανακαλύφθηκε τυχαία η ιαματική πηγή Παμφίλη (*ιδιωτική*).

Το έτος 1925, 13 χρόνια μετά την απελευθέρωση της Ικαρίας από τους Τούρκους και την ένταξή της στο Ελληνικό Κράτος, για πρώτη φορά, εκδηλώνεται ενδιαφέρον για τις ιαματικές πηγές Ικαρίας, με επίσκεψη για μελέτη και αξιολόγησή τους, του Κων/νου Κτενά, καθηγητή γεωλογίας και βραχογραφίας του Πανεπιστημίου Αθηνών και μετέπειτα Ακαδημαϊκού, με βοηθό του το διακεκριμένο επιστήμονα Κώστα Μακρή, χημικό πανεπιστημιακό, και εν συνεχεία καθηγητή φαρμακευτικής χημείας και φαρμακογνωσίας του Πανεπιστημίου Θεσ/νίκης.

Τα αποτελέσματα των ερευνών τους, ανακοινώθηκαν από τον Κώστα Μακρή (*ο Καθηγητής Κτενάς είχε πεθάνει*) στην Ακαδημία Αθηνών το 1929. Δυστυχώς αυτά τα αποτελέσματα, εκ των υστέρων, αποδείχθηκαν εσφαλμένα, λόγω κακής λειτουργίας του σχετικού οργάνου μέτρησης που είχαν μαζί τους.

Τα έτη 1936 – 1938 υπήρξαν έτη εξαιρετικής, αποφασιστικής θα έλεγα, σημασίας για τη νέα λουτρόπολη, χάρις στις εμπειριστατωμένες έρευνες και μελέτες του διακεκριμένου επιστήμονα Μιχαήλ Περτέση, χημικού, μετέπειτα καθηγητή Χημείας του Πανεπιστημίου Αθηνών, στον οποίο η Ικαρία οφείλει βαθιά ευγνωμοσύνη. Τ' αποτελέσματα των ερευνών του, τα οποία το έτος 1939, ανακοινώθηκαν στην Ακαδημία Αθηνών δια του Ακαδημαϊκού Βασ. Ζέγγελη, έκαναν γνωστές στην Ελλάδα και το εξωτερικό τις νέες εξαιρετικές ιαματικές πηγές της Ικαρίας.

Δυστυχώς η έκρηξη, το 1939, του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, στον οποίο ενεπλάκη και η Ελλάδα, με την επίθεση εναντίον μας του φασίστα και συμμάχου του Χίτλερ, Μουσολίνι, σταμάτησε κάθε εξέλιξη στην ανάπτυξη της Λουτρόπολης.

Η Ελλάδα το 1941 καταλήφθηκε από τη Γερμανία, Ιταλία και Βουλγαρία, τότε σύμμαχο της Γερμανίας και παρέμεινε σκλαβωμένη για 4,5 ολόκληρα χρόνια, μέχρι τον Οκτώβρη του 1944. Ακολούθησε ο καταστροφικός εμφύλιος πόλεμος, που μας επέβαλαν, και έτσι για 11 χρόνια νέκρωσαν τα πάντα γύρω από τη λουτρόπολη των ιαματικών μας πηγών.

Η ουσιαστική ανάπτυξη της οποίας αρχίζει από τις αρχές της δεκαετίας του 1950, αφού εν τω μεταξύ, το έτος 1948, ανακαλύφθηκαν στην ίδια περιοχή, πολύ κοντά η μία στην άλλη, άλλες δύο ιαματικές πηγές, κυριότητας της τότε Κοινότητας Αγίου Κηρύκου, στις οποίες δόθηκαν τα ονόματα *Απόλλων* και *Αρτεμις*, η έρευνα και μελέτη των οποίων απέδειξε ότι είναι ακόμη πιο αποτελεσματικές σε σειρά ασθενειών που μέχρι τότε θεωρούντο ανίατες και αβελτίωτες. Η Κοινότητα Αγίου Κηρύκου έχει πλέον στην περιοχή των Θέρμων 3 ιαματικές πηγές στην κυριότητά της, το *Σπήλαιο*, από παλιά, και τις δύο νεο-ανακαλυφθείσες, τον *Απόλλωνα* και την *Αρτέμιδα*, όπως προανέφερα. Την ίδια εποχή, στην περιοχή των Θέρμων, ανακαλύφθηκε και η (ιδιωτική) πηγή *Κράτσα*. *(Για την αποτελεσματικότητα των ιαματικών πηγών της σημερινής Λουτρόπολης, που θα μπορούσαν να χαρακτηρισθούν μοναδικές στην Ελλάδα και την Ευρώπη και μεταξύ των 2 ή 3 του Κόσμου, έχουν μιλήσει ήδη, οι ειδικοί και δε θα ήθελα να σας απασχολήσω μ' αυτά.)*

Η δεκαετία του 1950, όπως προανέφερα, υπήρξε καθοριστική για τη νέα λουτρόπολή μας, που κτιζόταν και οργανωνόταν κυριολεκτικά από το μηδέν, από ανθρώπους ντόπιους με ελάχιστες οικονομικές δυνατότητες και τα πρώτα καταλύματα, ενός, δύο ή τριών λιτών δωματίων, άρχισαν να κτίζονται στην περιοχή, για την υποδοχή φτωχών νοσηλευόμενων, που το μόνο που τους ενδιέφερε ήταν η αποκατάσταση της κλονισμένης υγείας τους και η απαλλαγή τους από τους αφόρητους πόνους που έχουν αυτού του είδους οι αρρώστιες, όπως είναι οι ρευματισμοί, τα αρθρικά, η ρευματοειδής αρθρίτιδα, η παραμορφωτική αρθρίτιδα και κάθε άλλη πάθηση του μυοσκελετικού συστήματος.

Στη δεκαετία αυτή, η φήμη των ιαματικών μας πηγών απλώνεται με μεγάλη ταχύτητα όχι μόνο στην Ελλάδα, αλλά και στο εξωτερικό και σ' αυτό έπαιξαν ρόλο τα εντυπωσιακά ζωντανά παραδείγματα των ιαθέντων και ανακουφισθέντων ασθενών, που ευτυχισμένοι έφευγαν από τη Λουτρόπολή μας και γίνονταν κήρυκες της αποτελεσματικότητας των ιαματικών μας πηγών, τις οποίες με ευγνωμοσύνη αποκαλούσαν «*κολυμβήθρα του Σιλβάμ*». Σημειώνω, ακόμη, ότι στη φήμη αυτή, που καθημερινά έπαιρνε εκρηκτικές διαστάσεις στην Ελλάδα και το εξωτερικό, συνέβαλαν τα μέγιστα και οι εξόριστοι που παρέμειναν στο νησί μας για 3 και πλέον χρόνια, ένα μεγάλο ποσοστό των οποίων ήταν διακεκριμένοι επιστήμονες (*γιατροί, χημικοί, φαρμακοποιοί κλπ*) και ήταν σε θέση να εκτιμήσουν τις ιδιότητες, τη σύσταση και την αποτελεσματικότητα των ιαματικών μας πηγών, εξαίροντας σε κάθε ευκαιρία τη μοναδικότητά τους.

Η Λουτρόπολη εξακολούθησε να κτίζεται πέτρα – πέτρα, με την προσπάθεια των ντόπιων να εντείνεται στην κατασκευή καταλυμάτων, για την κάλυψη των αυξανόμενων αναγκών. Η ποιότητα βέβαια των καταλυμάτων εξακολουθεί να είναι η ίδια, αφού οι ντόπιοι, που με χίλιες προσπάθειες τα κατασκεύαζαν, δεν διέθεταν την οικονομική δυνατότητα να κάνουν κάτι πιο αξιόλογο. Και με τον τρόπο αυτόν η Λουτρόπολή μας κτιζόταν, μέρα με τη μέρα, άναρχη, απρόσωπη και χωρίς αρχιτεκτονικούς και πολεοδομικούς κανόνες.

Ευτυχής συγκυρία, την κρίσιμη αυτή δεκαετία του 1950, οι κοινοτικές εκλογές στα πρώτα χρόνια της, ανέδειξαν ένα αξιόλογο Κοινοτικό Συμβούλιο και έναν εξ' ίσου αξιόλογο **Πρόεδρο Κοινότητας**, το γιατρό **Μαρίνο Λεφέ**, που η θητεία τους υπήρξε

απίστευτα δημιουργική, παρά την απόλυτη φτώχεια της Κοινότητας Αγίου Κηρύκου, στην οποία, όπως ειπώθηκε, ανήκαν κατά κυριότητα οι 3 ιαματικές πηγές της λουτρόπολης Θέρμων, εκ των οποίων η μία, της Αρτέμιδος, δε λειτούργησε ποτέ.

Με κόπους και θυσίες απίστευτες, κατά τη διάρκεια της 4χρονης θητείας τους ανήγειραν το Υδροθεραπευτήριο της πηγής Απόλλων, για κείνη την εποχή αξιόλογο και εντυπωσιακό, το οποίο και μέχρι σήμερα λειτουργεί σχετικά ευπρεπώς και εξακολουθεί να είναι το καλύτερο της λουτρόπολης. Κατασκεύασαν κάποιους δρόμους πρόσβασης και εσωτερικούς και κατασκεύασαν την πλατεία μπροστά στο Υδροθεραπευτήριο Απόλλων, που μέχρι σήμερα είναι η κεντρική πλατεία της σημερινής λουτρόπολης.

Παράλληλα, κατασκεύασαν και το κτίριο του Υδροθεραπευτηρίου στην ιαματική πηγή Ασκληπιού στον Άγιο Κήρυκο, κυριότητας και αυτή της Κοινότητας Αγίου Κηρύκου. Την ίδια περίοδο, το αξιόλογο Κοινοτικό Συμβούλιο με τον άξιο και δραστήριο Πρόεδρο, φρόντισε αυτά τα Υδροθεραπευτήρια, Απόλλων, Ασκληπιός και το παλαιό Σπήλαιο, βελτιωμένο σημαντικά από τους ίδιους, να λειτουργούν όσο το δυνατό καλύτερα, ώστε να εξυπηρετούνται κατά το δυνατόν καλύτερα οι λουόμενοι.

Μέσα σ' αυτή την κρίσιμη δεκαετία, μέσα σ' αυτήν την υπεράνθρωπη προσπάθεια της πάμπτωχης Ικαρίας, που είχε βγει από το παγκόσμιο πόλεμο και τον εμφύλιο, που μας επέβαλαν, καθημαγμένη και εντελώς κατεστραμμένη, και προσπαθούσε να επουλώσει τις αιμορροούσες πληγές της, να οικοδομήσει και να οργανώσει τη νέα Λουτρόπολη της, **το Κράτος επέδειξε όχι μόνο πλήρη αδιαφορία, αλλά και σαφή εχθρότητα**, που εκδηλώθηκε σε δύο ταυτόχρονα επίπεδα, με αποτέλεσμα η Ικαρία, αλλά και ολόκληρη η Ελλάδα, να χάσουν τη μοναδική ευκαιρία, η Λουτρόπολη των Θέρμων, η Λουτρόπολη της Ικαρίας, να γίνει η πρώτη παγκόσμια Λουτρόπολη. Ειδικότερα:

Κατά τη διάρκεια της θητείας αυτού του Κοινοτικού Συμβουλίου και του Προέδρου της Κοινότητας Αγίου Κηρύκου, η **Παγκόσμια Συνομοσπονδία Αναπήρων Πολέμου**, επηρεασμένη από τη καθημερινά γιγαντούμενη παγκόσμια φήμη των θαυματουργών ιαματικών μας πηγών και αφού ενημερώθηκε σχετικά για τη μοναδικότητα τους από την Πανελλήνια Ομοσπονδία Αναπήρων και Θυμάτων Πολέμου, ενδιαφέρθηκε σοβαρά για τη δημιουργία, στην Ικαρία, με δαπάνες της, κατάλληλων λουτρικών εγκαταστάσεων προς χρήση αναπήρων απ' όλο τον κόσμο και μιας παιδούπολης, στην οποία θα φιλοξενούνταν τα παιδιά των λουόμενων αναπήρων. Για το θέμα δε αυτό, γεγονός που αποδεικνύει απόλυτα και τη σοβαρότητα της πρότασής της, έστειλε στην Ελλάδα και την Ικαρία, το Γενικό Γραμματέα της, Καμπέην. Μια πρόταση αφ' εαυτής συγκλονιστική, που θα άλλαζε όχι μόνο την εικόνα και την οικονομική κατάσταση της φτώχης Ικαρίας, αλλά και όλης της Ελλάδας, εάν ληφθεί υπόψη ότι οι ανάπηροι πολέμου τότε, που είχαν απόλυτη ανάγκη θεραπείας στις μοναδικές αποτελεσματικότητας ιαματικές πηγές μας, ανέρχονταν σε πολλές δεκάδες εκατομμύρια, γεγονός που σημαίνει ότι και ένα ελάχιστο ποσοστό να ερχόταν, η Ικαρία και η Ελλάδα θα πλημμύριζε απ' αυτούς.

Το Κοινοτικό Συμβούλιο και ο Πρόεδρος της Κοινότητας, συνεπαρμένοι από το αναπάντεχο αυτό γεγονός, που έμοιαζε με θαύμα, ανταποκρίθηκαν αμέσως στο αίτημα και δήλωσαν ότι θα προσφέρουν τις απαιτούμενες εκτάσεις για την εγκατάσταση των αναγκαίων λουτρικών εγκαταστάσεων και της παιδούπολης, αναμενόταν δε οι πρωτοβουλίες και ενέργειες του Κράτους που ήταν αναγκαίες για την υλοποίηση μιας τέτοιας μεγαλειώδους πρότασης, που όπως προανέφερα, θα αναδείκνυε τη Λουτρόπολη της Ικαρίας σε παγκόσμια Λουτρόπολη, με κήρυκες των μοναδικών θεραπευτικών τους αποτελεσμάτων, τους ιαθέντες και ανακουφισθέντες από αφόρητους πόνους αναπήρους απ' όλο τον κόσμο.

Δυστυχώς το Κράτος επέδειξε πλήρη αδιαφορία στη μοναδική αυτή πρόταση. Κι έτσι χάθηκε μια θεόσταλτη αληθινά ευκαιρία που θα καθιστούσε την Ικαρία πόλο έλξης λουομένων απ'όλο τον κόσμο και τη Λουτρόπολη αυτόματα Λουτρόπολη παγκόσμια, που η φήμη της θ'απλωνόταν αυτοδίκαια στα πέρατα του κόσμου.

(Περισσότερα πάνω στο θέμα αυτό, από τα οποία καμία αμφιβολία δεν αφήνεται για την αρνητική συμπεριφορά του Κράτους, σε σχετικό άρθρο στη δεύτερη σελίδα του φύλλου αριθ. 197, Ιουνίου 2014 της εφημερίδας «ΙΚΑΡΙΑ» του εκδότη της Θ. Βασίλαρου, στο οποίο λεπτομερώς παρατίθενται προσωπικές του μαρτυρίες).

Και ως να μην έφτανε αυτό, ως να μην έφτανε η απόλυτα εχθρική Κρατική συμπεριφορά στην πρόταση της Παγκόσμιας Συνομοσπονδίας Αναπήρων Πολέμου, την ίδια εποχή που συνέβαιναν όλ'αυτά, το Κράτος, αυθαίρετα, ατεκμηρίωτα και κακόπιστα, χωρίς κανένα στοιχείο σοβαρό που να δικαιολογεί την ενέργειά του, κεραυνός εν αιθρία, **θέτει θέμα κυριότητας των ιαματικών πηγών**, ισχυριζόμενο ότι όλες οι μη ιδιωτικές πηγές ανήκουν στο Κράτος, αμφισβητώντας την από αμνημονεύτων χρόνων κυριότητα επ'αυτών της Κοινότητας Αγίου Κηρύκου, που κανένας, ούτε και οι Τούρκοι, δε τόλμησε ποτέ ν' αμφισβητήσει.

Η Κοινότητα Αγίου Κηρύκου αντέδρασε με κάθε νόμιμο μέσο και με συμπαραστάτη το διακεκριμένο Νομικό και Ιστορικό της Ικαρίας, Ιωάννη Μελά, κατήγαγε περιφανή νίκη, αναγκάζοντας το Δημόσιο ν' αναγνωρίσει ρητά και ανεπιφύλακτα, ότι η κυριότητα, νομή και κατοχή των ιαματικών πηγών, πλην των ιδιωτικών, ανήκει στην Κοινότητα Αγίου Κηρύκου, τώρα Δήμου Ικαρίας.

Μετά και απ'αυτό, συνεχίζεται η βασανιστική πορεία της Λουτρόπολής μας, με τους Καριώτες να προσπαθούν να τη βελτιώσουν, συνειδητοποιώντας πια ότι είναι μόνοι τους, και μόνοι, χωρίς επαρκή κεφάλαια, πρέπει ν'αγωνιστούν για κάτι καλύτερο, για κάτι που ν'ανταποκρίνεται έστω και στοιχειωδώς στις απαιτήσεις και ασθενών κάποιου οικονομικού επιπέδου, που σιγά – σιγά, χάρις στα καταπληκτικά αποτελέσματα της λουτροθεραπείας, άρχισαν να έρχονται.

Η φήμη της λουτρόπολής μας, αυτής της λιτής, της φτωχικής μας λουτρόπολης, με διαγγελεύς και διαφημιστές τους χιλιάδες λουόμενους, που οι χαρισματικές, οι θαυματουργές ιαματικές μας πηγές τους θεράπευσαν, τους ανακούφισαν από αφόρητους πόνους, που τους έδωσαν την ελπίδα ότι η ζωή τους δε τελείωσε, και με βεβαιότητα μπορούν να πουν και πάλι ότι ζούν κανονικά, με ταχύτητα πρωτοφανή απλώθηκε στα πέρατα του κόσμου. Και η διαφήμιση αυτή, η διαφήμιση του πάσχοντα που έγινε καλά, του απελπισμένου που τώρα ελπίζει, του καθηλωμένου ανάπηρου που τώρα περπατά και πάλι, δεν πολεμείται με τίποτα, δεν ακυρώνεται με τίποτα, γιατί ο ίδιος είναι μια απόδειξη ακατανίκητη, όσο κι'αν άλλες λουτροπόλεις ενδιαφέροντος του μεγάλου κεφαλαίου ή των αδίστακτων Τραπεζών, ξόδευσαν αμέτρητα ποσά σε κάθε άλλου είδους διαφημίσεις.

Η φήμη, σαν ένα γιγάντιο κύμα, του πάντα φουρτουνιασμένου κατά τον Ομηρο Ικάρου πελάγους, αναδύεται και απλώνεται καθημερινά στην Ελλάδα και το εξωτερικό και υπό την πίεση των ολοένα αυξανόμενων λουόμενων, η λουτρόπολη της Ικαρίας βελτιώνεται από άποψη εικόνας και λειτουργικότητας και κάποια ξενοδοχεία μικρά και μεσαία, ευπρεπή, αρχίζουν να κτίζονται με τα πενιχρά μέσα πάντα κάποιων ντόπιων. Και οι πρώτες προσωπικότητες τιμούν τη λουτρόπολή μας, αδιαφορώντας για τη πολυτελή, τη κοσμική ζωή των άλλων λουτροπόλεων στην Ελλάδα ή το εξωτερικό. Ακολούθησαν και άνθρωποι ισχυρού βαλαντίου με την πεποίθηση ότι στη Λουτρόπολή της Ικαρίας θα βρουν την υγεία τους.

Πρώτος επώνυμος ήλθε στην Ικαρία, ο διακεκριμένος δημοσιογράφος της τότε έγκριτης εφημερίδας των Αθηνών, το Εθνος, και συγγραφέας Σπύρος Λεωτσάκος, ο οποίος ήλθε στην Ικαρία με το φορείο, γιατί δεν μπορούσε να περπατήσει καθόλου. Μετά από 20 λουτρά στάθηκε όρθιος και έφυγε περπατώντας, πράγμα που δεν ξέχασε ποτέ, νιώθοντας μέχρι τον θάνατό του, βαθιά ευγνωμοσύνη για την Ικαρία που τον έκανε καλά. Σε ένδειξη δε αυτής της ευγνωμοσύνης του, έγραψε και κυκλοφόρησε το βιβλίο το *«Ικαρία το νησί του ραδίου»*, που ήταν ένας ύμνος για τη λουτρόπολή μας. Και όχι μόνον αυτό, όσα χρόνια έζησε μετά, και έζησε πολλά, κάθε καλοκαίρι στην περίοδο των λουτρών, έγραφε σειρά άρθρων για τη λουτρόπολη της Ικαρίας στην εφημερίδα *«ΕΘΝΟΣ»*, υμνώντας την αποτελεσματικότητα των ιαματικών μας πηγών. Τον είχα γνωρίσει προσωπικά, ήταν ένας υπέροχος άνθρωπος και μεγάλος φίλος της Ικαρίας. Αιωνία του η μνήμη.

Ακολουθεί η περίπτωση της μεγάλης Ελληνίδας συγγραφέως (*μυθιστοριογράφου*) *Αιλίκας Νάκου* με την οποία είχαμε γίνει πολύ φίλοι και βλεπόμαστε στην Αθήνα μέχρι που πέθανε. Στη δεκαετία του 50 είχε έλθει σε κακά χάλια από την Ελβετία όπου ζούσε, και όταν της είπαν για τη μοναδικότητα των ιαματικών πηγών της Ικαρίας ήλθε να δοκιμάσει και εδώ, αφού είχε απελπιστεί από άλλες περιπτώσεις. Μου έλεγε ότι όταν ήλθε στην Ικαρία για τα ιαματικά λουτρά, το σώμα της ήταν τόσο παραμορφωμένο, ώστε το κεφάλι της ακουμπούσε στο γόνατό της και έβλεπε μόνο κάτω, στο έδαφος, γιατί δεν μπορούσε να δει πουθενά αλλού. Μετά την ολοκλήρωση της λουτροθεραπείας της, έλεγε η ίδια: *«Δεν έγινα νέα, δεν έγινα λυγερή, όμως στάθηκα όρθια και μπορώ να βλέπω αντικριστά τον κόσμο και τον συνομιλητή μου»*.

Επί σειρά ετών κατέβαινε κάθε καλοκαίρι στην Ικαρία να κάνει τα λουτρά της και τις διακοπές της, λάτρευε την Ικαρία και από βαθιά ευγνωμοσύνη έγραψε το ωραιότατο βιβλίο της για τους Καριώτες *«Οι Οραματιστές της Ικαρίας»*. Δεν θα την ξεχάσω ποτέ. Αιωνία της η μνήμη.

Θεωρώ σκόπιμο επίσης, γιατί αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία για τη πιστοποίηση της αποτελεσματικότητας των ιαματικών πηγών της Λουτρόπολής μας, ν'αναφερθώ στο μεγάλο επιστήμονα Νομπελίστα και μεγάλο ευεργέτη της ανθρωπότητας για την ανακάλυψη της πενικιλίνης, σερ Αλεξάντερ Φλέμινγκ, ο οποίος, έχοντας εμπιστοσύνη στις ιαματικές πηγές Ικαρίας, την άνοιξη του 1955, δήλωσε ότι το καλοκαίρι θα έλθει στην Ικαρία για λουτροθεραπεία. Δυστυχώς τον πρόλαβε ο θάνατος στις 11 Μαρτίου του ίδιου έτους. Αιωνία του η μνήμη. Την πρόθεσή του να επισκεφθεί τη Λουτρόπολη της Ικαρίας έχει επιβεβαιώσει ο φίλος του Έλληνας γιατρός, Μ. Βαλλιάνος, με σχετική επιστολή του στην εφημερίδα ΕΘΝΟΣ στις 17 Μαρτίου 1955. Θυμάμαι τα χρόνια εκείνα και άλλους φανατικούς θαυμαστές των ιαματικών λουτρών της Ικαρίας. Θυμάμαι τον εφοπλιστή Τυπάλδο, το μεγαλοεφοπλιστή Πατέρα, την εφοπλίστρια Λύρα και άλλους.

Η Λουτρόπολη μας, στις 10ετίες που ακολούθησαν, διαδεχόμενες η μία την άλλη, συνεχίζει μόνη της, χωρίς καμία κρατική βοήθεια με όπλο της πάντα τα εξαιρετικά της αποτελέσματα, που γιγαντώνουν και πολλαπλασιάζουν καθημερινά την παγκόσμια φήμη της.

Οι προσερχόμενοι πάσχοντες, ανέρχονται πια σε πολλές χιλιάδες τη κάθε λουτρική περίοδο και οι λούσεις σε πολλές δεκάδες χιλιάδες. Και με τη μοναχική, χωρίς καμία βοήθεια, πορεία της, φτάνουμε στη δεκαετία του 1990, όταν το Κράτος δείχνει και πάλι το εχθρικό του πρόσωπο, αφήνοντας να χαθεί μια δεύτερη εξαιρετική ευκαιρία για τη Λουτρόπολη μας. Ειδικότερα: Τα τότε Μεσογειακά Οικονομικά Προγράμματα (*ΜΟΠ*) της ΕΟΚ, προέβλεπαν χρηματοδότηση για εκσυγχρονισμό και ανάπτυξη λουτροπόλεων ιαματικών πηγών.

Η Ελλάδα εκδήλωσε το ενδιαφέρον της και επέλεξε τον εκσυγχρονισμό, πιλοτικά, δύο λουτροπόλεων της, της Ικαρίας και της Απολλωνίας Θεσ/νίκης. Η Λουτρόπολη της Απολλωνίας τα κατάφερε, χρηματοδοτήθηκε κανονικά και εκσυγχρονίστηκε όπως προέβλεπε το σχετικό πρόγραμμα. **Η Λουτρόπολη της Ικαρίας όχι**, από υπαιτιότητα της Κρατικής Τράπεζας **ΕΤΒΑ**, με την οποία ο Δήμος Αγίου Κηρύκου, ιδιοκτήτης των ιαματικών πηγών, είχε υπογράψει σχετική σύμβαση για την υλοποίηση του Προγράμματος στο πλαίσιο των ΜΟΠ. *(Περισσότερα πάνω στο θέμα αυτό στο παραπάνω αναφερόμενο άρθρο Θ. Βασιλάρου της εφημερίδας «ΙΚΑΡΙΑ» στο οποίο λεπτομερώς παραθέτει προσωπικές του μαρτυρίες επ' αυτού).*

Το κράτος και στην περίπτωση αυτή παρέμεινε παγερά αδιάφορο, κι έτσι χάθηκε αμετάκλητα κι η δεύτερη εξαιρετική αυτή ευκαιρία να γίνει η λουτρόπολή μας, λουτρόπολη διεθνούς επιπέδου, όπως και της άξιζε με τις μοναδικής αποτελεσματικότητας ιαματικές πηγές της.

Στο τέλος της ίδιας δεκαετίας, υπήρξε και η εξαγγελία του τότε Πρωθυπουργού Κ. Σημίτη, όταν προεκλογικά ήλθε στην Ικαρία, για ένα σημαντικό ποσό της τάξης των 7 δισ. δρχ, αν θυμάμαι καλά, για την ανάπτυξη και τον εκσυγχρονισμό της Λουτρόπολης. **Μια υπόσχεση που ποτέ δεν τηρήθηκε.**

Και έτσι μόνοι πάλι, με τη Λουτρόπολη μας άμπτωχη και αβοήθητη, με όλα τα προβλήματά της άλυτα, να συνεχίζει τη βασανιστική της πορεία που επιγραμματικά θα μπορούσε να ονομαστεί «ο Γολγοθάς μιας Λουτρόπολης», φτάνουμε στην κορύφωση, στην περιπέτεια του Καστελλόριζου, το 2010, που έχει βυθίσει τη χώρα, 7 χρόνια τώρα, σε ζόφο και απελπισία. Σ' αυτά τα τρομερά 7 χρόνια και η Λουτρόπολής μας έχει πληγεί θανάσιμα αφού τα ασφαλιστικά Ταμεία έχουν κόψει σχεδόν όλα τα επιδόματα λουτροθεραπείας και στις λίγες περιπτώσεις που δίνουν, δίνουν ψίχουλα με αποτέλεσμα οι λουόμενοι – επισκέπτες της Λουτρόπολης να έχουν μειωθεί δραματικά.

Θα κλείσω την ομιλία μου με ένα απόσπασμα από το τέλος της ομιλίας του παραπάνω αναφερόμενου διακεκριμένου επιστήμονα και εξαιρετικού ανθρώπου, Καθηγητή Πανεπιστημίου Θεσ/κης, Κώστα Μακρή, που εκφώνησε στο **Διεθνές Συμπόσιο του Αιγαίου - ενός καταξιωμένου θεσμού διεθνώς** – που έγινε στην Ικαρία το 1980. Από το απόσπασμα αυτό επιβεβαιώνονται απόλυτα τα πάθη της Λουτρόπολής μας και ο διαχρονικός σκόπιμος παραμερισμός των ιαματικών πηγών της Ικαρίας από το Κράτος, με αποτέλεσμα να χαθούν όλες οι ευκαιρίες ανάπτυξης και εκσυγχρονισμού της που έχω αναφέρει και θεωρώ πολύ απίθανο να ξαναπαρουσιαστούν, αν ληφθεί υπόψη ο συντονισμένος πόλεμος που έχουν κηρύξει οι παγκόσμιες φαρμακοβιομηχανίες και το παγκόσμιο ιατρικό κατεστημένο κατά της ιαματικής λουτροθεραπείας. Αναφέρει ο Καθηγητής **Κ. Μακρής:**

«Η ανεύρεση το 1926 των ραδιενεργών πηγών των Καμμένων Βούρλων, που απέχουν 175 χλμ από την Αθήνα, για τις οποίες ενδιαφέρθηκε η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδας, παραμέρισε τις θαυματουργές ραδιενεργές θερμομεταλλικές πηγές της Ικαρίας. Το νησί μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, κρίθηκε από το κράτος σαν κατάλληλος τόπος εξορίας των αριστερών. Το 1962, όταν επισκέφθηκα την Ικαρία, τα λουτρά της είχαν γίνει γνωστά για την ωφελιμότητά τους σε διάφορες παθήσεις σε ευρύτερο κοινό και ότι είχε αυξηθεί ο αριθμός των λουομένων, αν και δεν είχαν συγχρονιστεί οι συνθήκες για τη λουτροθεραπεία. Η διαφήμιση των ραδιενεργών θερμομεταλλικών πηγών της Ικαρίας, είχε γίνει ανέξοδα από τους αριστερούς που είχαν εξοριστεί στην Ικαρία.

Φυσικά δε πρέπει να αγνοηθεί η αρνητική συμβολή του Κράτους στη διαφήμιση των θερμομεταλλικών πηγών της Ικαρίας. Τον Ιούλιο του 1979, που ταξίδεψα στην Ικαρία, βρήκα σημαντικά βελτιωμένες τις συνθήκες για τους λουομένους.

Με εντυπωσίασε η επίσκεψη επισήμων και όσα άκουσα για τα μελλούμενα για την Ικαρία και τα λουτρά της. Τέλος έμεινα και μένω με ένα ερωτηματικό. Γιατί δε βρήκα στον κατάλογο των λουτροπηγών και των επιτραπέζιων νερών που επισκέπτεται ο ειδικός γεωλόγος Πετρόφ, να συγκαταλέγεται και η Ικαρία, αφού ο Πετρόφ είναι απεσταλμένος της UNESCO και έχει επαφή με το ΙΓΜΕ. Εκτός από το μακαρίτη Καθηγητή Κτενά, κανένας άλλος Καθηγητής δεν έδειξε ακέρδητο ενδιαφέρον για την Ικαρία και τα λουτρά της», Και κλείνει την ομιλία του ο Καθηγητής Κ. Μακρής, λέγοντας ειρωνικά: «Για τα μελλούμενα της Ικαρίας, ίσως, θα μπορούσε να μας βοηθήσει κάποια μάγισσα..»

Γιάννης Μουλάς

Βιβλιογραφία

- ✓ **Ιωάννης Μελάς**, Ιστορία της Νήσου Ικαρίας, Αθήνα, 1958
- ✓ **Χαράλαμπος Γ. Παμφίλης**, Ιστορία της Νήσου Ικαρίας, 1980
- ✓ **Αντώνης Ι. Παπαλάς**, Αρχαία Ικαρία, 2002
- ✓ **Θ. Κατσαρός**, Ικαριακά Σύμμεικτα, Αθήνα 2006
- ✓ **Διεθνές Συμπόσιο Αιγαίου**, Ικαρία, 1980
- ✓ **Αρχείο Κοινότητας Αγίου Κηρύκου** (τόρα Δήμου Ικαρίας)
- ✓ **Εφημερίδα ΕΘΝΟΣ** 17-3-1955
- ✓ **Εφημερίδα ΙΚΑΡΙΑ**, αρ. φύλ.197, Ιούνιος 2014